

SAMFUNNSPLAN 2018-2030

SARPSBORG

SAMMEN SKAPER VI SARPSBORG

www.sarpsborg.com

INNHOOLD

Forord	5
Hva er en samfunnsplan?	6
Sammen om samfunnsplanen	7
Visjonen	8
Sarpsborg i omstilling	10
Et bærekraftig Sarpsborg	12
Sarpsborg – et attraktivt sted å bo, jobbe og oppleve	14
Det gode hjemstedet	16
Jobbene for fremtiden	20
Opplevelser for livet	26

FORSIDEFOTO: VETLE GRANATH MAGELLEN

Sammen skal vi gjøre
Sarpsborg til et enda
mer attraktivt sted å bo,
jobbe og oppleve.

Sindre Martinsen-Evje

FORORD

I 2016 markerte Sarpsborg sitt 1000-års jubileum. Vi er nå inne i de neste tusen, og retter blikket framover, samtidig som vi har med oss de historiske sporene og stoltheten som er enda sterkere enn før jubileumsåret.

Sarpsborg kommune ønsker å vokse på en bærekraftig måte. Det gjelder både miljømessig, økonomisk og sosialt. Flere boliger og interessante arbeidsplasser må til for at folk skal velge Sarpsborg. For å bli attraktiv må vi sørge for et levende sentrum, gode kommunale tjenester, mangfold av opplevelser samt en åpen, inkluderende, tillitsfull og innovativ kultur.

Det har vært en omfattende prosess å utforme kommunens samfunnsplan. Mange innbyggere har bidratt med synspunkter på hva som er viktig for Sarpsborg å satse på. Likevel: At planen er utarbeidet og vedtatt betyr ikke at jobben er gjort. Vi har staket ut kursen for de neste 12 årene. Så starter den virkelige jobben, å gjøre planen til virkelighet! Vi håper innbyggere, næringslivet og frivillige vil dele ansvaret med kommunen for å utvikle og styrke Sarpsborg for de neste 1000 årene. Sammen skal vi gjøre Sarpsborg til et enda mer attraktivt sted å bo, jobbe og oppleve.

Sindre Martinsen-Evje
Ordfører i Sarpsborg kommune

Sindre Martinsen-Evje

HVA ER EN SAMFUNNSPLAN?

Kommuneplanens samfunnsdel, eller samfunnsplanen, setter mål og strategier for Sarpsborg kommune som lokalsamfunn. I samfunnsplanen løfter vi blikket og tenker langsiktig. Dette gjør vi ut fra hvordan vi opplever situasjonen i dag, hva vi ser av utfordringer og muligheter, og hva innbyggerne ønsker. Samfunnsplanen er førende for innsatsområdene i kommunens 4-årige handlingsplan og budsjett. Den skal følges opp i arealplanen og andre planer med konkrete prosjekter og tiltak.

| SAMMEN OM SAMFUNNSPLANEN

Samfunnsutvikling er et felles arbeid for kommunen, næringslivet, andre offentlige aktører, frivillige organisasjoner og innbyggere i Sarpsborg. Alle har en betydningsfull rolle i å gjøre Sarpsborg til et mer attraktivt sted å bo, jobbe og oppleve. Lag og foreninger har for eksempel en spesielt viktig plass i arbeidet med å skape tillit og tilhørighet, forbedre og utjevne levekårsforskjeller, samt gi barn og unge mestring og kompetanse. Næringsliv, utbyggere og innbyggere bidrar med sine virkemidler til å gjennomføre klima- og miljøtiltak privat og i egen virksomhet.

Kommunen skal arbeide ut fra målene og strategiene i planen. Men de fleste målene og strate-

giene er avhengige av at flere bidrar aktivt. Når planen bruker uttrykkene «Slik vil vi ha det» og «Slik gjør vi det», er det på vegne av hele Sarpsborg-samfunnet og ikke bare kommunen. Det ligger også en forventning om at statlige og regionale myndigheter medvirker.

Planen er utarbeidet av kommunen i samarbeid med næringsliv og innbyggere. Involvering av innbyggerne har vært et grunnleggende premis i utforming av planen. De som har engasjert seg har lagt aller størst vekt på klima og miljø, levende by med mange aktiviteter, sosial deltakelse og arbeid.

SAMMEN SKAPER VI SARPSBORG

- DET GODE HJEMSTEDET
- JOBBENE FOR FRAMTIDEN
- OPPLEVELSER FOR LIVET

VISJONEN

Visjonen er ledestjernen for Sarpsborg, noe vi skal samles om. Den skal angi en retning. Visjonen for Sarpsborg skal ta opp i seg samfunnsplanens hovedbudskap og innsatsområder.

SARPSBORG KOMMUNES VISJON ER: SAMMEN SKAPER VI SARPSBORG

«SAMMEN» OG «VI» understreker viktigheten av deltakelse og fellesskap. De uttrykker samfunnsplanens grunnleggende premisser om at kommunen ikke kan realisere målene i planen alene, men at innbyggere, næringsliv, frivillige organisasjoner, andre offentlige aktører og kommunen må samarbeide om å få det til.

«SKAPER» framhever at vi må jobbe aktivt for at vi skal få det samfunnet vi ønsker oss. Det handler om å utforme og bygge opp noe som er både annerledes og bedre, samtidig som vi tar vare på og utvikler det som er bra med det vi har.

«SARPSBORG» brukes i denne sammenheng om hele det geografiske området som utgjør Sarpsborg kommune. Det er også et uttrykk for at Sarpsborg har utviklingspotensial som by. En by trenger et sterkt sentrum der mange bor og jobber, og med mye handel og aktivitet – i et godt samspill med boområder, arbeidsplasser og aktivitetsmuligheter andre steder i Sarpsborg.

Visjonen er knyttet til et overordnet mål og tre innsatsområder: Det overordnede målet er «Et attraktivt sted å bo, jobbe og oppleve». De tre innsatsområdene er Det gode hjemstedet. Jobbene for fremtiden. Opplevelser for livet.

SARPSBORG I OMSTILLING

Historisk har Sarpsborg, stedet ved fossen, tilpasset seg og fått nye identiteter. Gjennom tusenårene har det mange ganger sett mørkt ut, men alltid dukket opp nye muligheter. Sarpsborg er gjennom tidene omtalt som «Hellig-Olavs by», «Herregårds- og sagbruksbyen», «Industribyen» og «Framtidens by».¹ Disse identitetene og omstillingene kan man avlese i landskapet og i bygningene. Både unge og eldre innbyggere i Sarpsborg er opptatt av å ta vare på de historiske sporene og la dem leve ved å ta dem i bruk.² Sarpsborg står overfor nye omstillinger de neste årene, i byutviklingen, i næringsliv og arbeidsliv, og i tjenesteutvikling. Dette vil påvirke innbyggernes hverdag.

Det skal bli flere innbyggere i Sarpsborg de kommende årene. De fleste av disse skal bo sette seg i Sarpsborg sentrum eller i nærheten av sentrum. Vi kommer til å bo tettere. Sarps-

borg by skal få et mer urbant preg, samtidig som bokvaliteter skal ivaretas og utvikles. Flere beboere vil bidra til et mer levende sentrum. Arbeidsplasser skal også i større grad lokaliseres til sentrum, noe som vil forsterke det urbane preget.

Et velfungerende bysentrum trenger moderne og effektive transportløsninger. I nær framtid skal reisetiden være ni minutter med tog mellom Sarpsborg og Fredrikstad sentrum. Det vil ta under en time til Oslo. En mer urban by krever også et godt busstilbud og et godt sykkelveinett.

Sarpsborg skal også forholde seg til at verden veves mer og mer sammen kulturelt, politisk og økonomisk. Situasjonen for næringslivet i Sarpsborg er påvirket av hvilke bransjer som vokser internasjonalt og nasjonalt. Globaliser-

ingen gjør at verden oppleves å komme tettere på oss, gjennom medier, reising, arbeids- og studieutveksling. Vi må også forholde oss til internasjonale konflikter, terrorfare og flyktningstrømmer.

Globale klimaendringer samler landene til klimaavtaler, med mål som også et lokalsamfunn som Sarpsborg må bidra til å realisere. Klimaendringer forutsetter at vi tenker og handler annerledes i alt vi gjør, i hverdagen og i arbeidsliv, reisevaner og forbruk. Levemåter i fremtiden blir annerledes enn i dag.

Teknologisk utvikling og innovasjon gir muligheter. Automatisering og digitalisering inntar hverdagsliv, arbeidsliv, næringsliv og offentlige virksomheter. Dette angår helse og omsorg, utdanning, service, handel, produksjon, forvaltning og samhandling mellom private og offen-

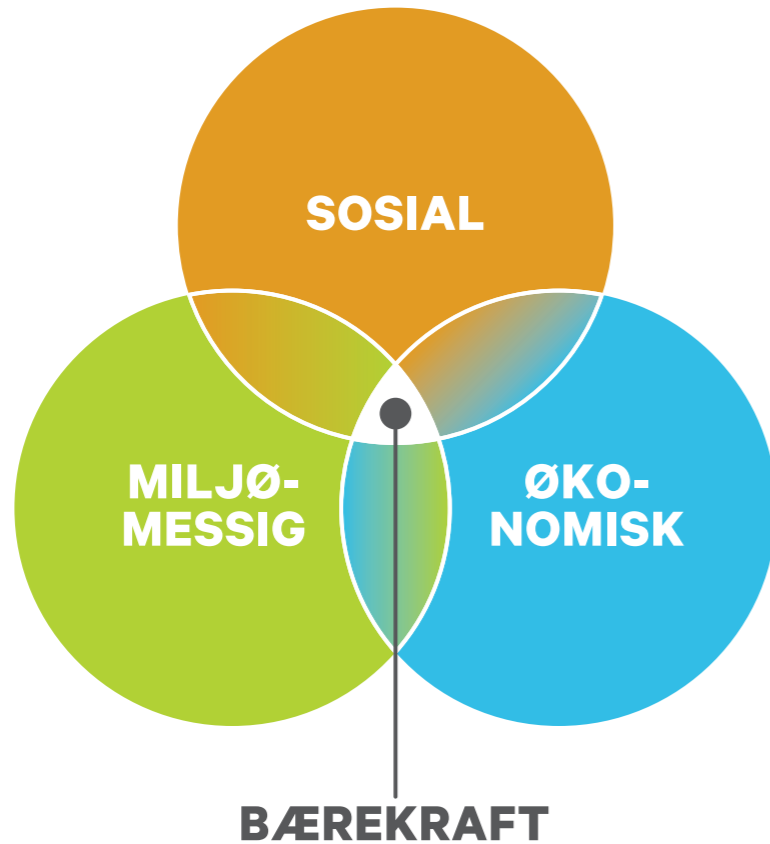
tlige virksomheter, og ikke minst mellom kommunen og innbyggerne. Det gir muligheter for bedre ressursutnyttelse. Sarpsborg kommune vil legge stor vekt på å bygge en innovativ kultur der det gis tid og rom for nyskaping.³

Innovasjon må skje i nettverk og samarbeid, gjennom gode møteplasser for samhandling, deling og spredning. Betydningen av tverrgående kunnskap er stadig viktigere. Komplementær kunnskap i team bringer oss framover. Vi beveger oss fra silosamfunn med silotenking, til nettverkssamfunn med nettverkstenking. For å løse komplekse oppgaver må kommunen som organisasjon jobbe på tvers og samarbeide godt med andre, enten det er i lokalt næringsliv, frivillig sektor eller utdanningsinstitusjoner og regionale aktører. Vi trenger å utvikle nettverk og for å ruste oss for fremtida.

¹ <http://www.sarpsborg2016.no/Historie/>

² Se film laget av Sveinung Eide Hansen. Et innspill fra en innbygger gjennom en digital fortelling.

³ Sluttrapport. Innovasjon 2015.

ET BÆREKRAFTIG SARPSBORG

Bærekraft skal være en betingelse for utviklingen av Sarpsborg de neste 1000 år. Sarpsborg skal ikke bare være en by i vekst, men en by som vokser på en bærekraftig måte. Bærekraftig utvikling handler om å imøtekomme dagens behov og samtidig legge til rette for at kommende generasjoner får dekket sine. Bærekraft handler om miljømessige, økonomiske og sosiale betingelser. Det handler om å ta vare på naturen og naturressursene, det handler om å ha noe å leve av og noe å leve for.

MILJØMESSIG må vi handle slik at vi reduserer klimagassutslipp, tilpasser oss til endret klima, utnytter arealene bedre, reiser mer kollektivt og sørger for rent vann og god luft. Vi må satse mer på sirkulær økonomi, som betyr gjenbruk, reparasjon, materialgjenvinning i et kretsløp hvor færrest mulig ressurser går tapt og hvor produktene og ressursene i dem blir høyt verdsett.

ØKONOMISK må næringslivet ha gode rammevilkår for å utvikle attraktive arbeidsplasser. Privat og offentlig virksomhet må bygge kultur for innovasjon og nyskaping. Menneskelige ressurser i lokalsamfunnet må slippe til og gis handlingsrom for å utvikle evner, kunnskap og kompetanse. Det må være tilstrekkelig med job-

ber slik at alle innbyggere med arbeidsevne kan ta del i arbeidslivet. Økonomisk bærekraft må også legges til grunn for hvordan kommunens tjenestetilbud skal utvikles. Utfordringene må løses på en annen måte enn tidligere. Det må i større grad legges til rette for at innbyggerne selv skal kunne mestre eget liv, også i faser av livet med sosiale, økonomiske og helsemessige utfordringer.

SOSIAL bærekraft oppnås gjennom innbyggernes opplevelse av tilhørighet til nærmiljøene og lokalsamfunnet, gjennom sosiale nettverk og broer mellom dem som bidrar til en kultur preget av åpenhet, tillit og trygghet. Sosialt må vi også satse på barn og unges vilkår for læring, mestring og mening. Sosiale medier og friheten til å gjøre valg utfordrer unges evne til refleksjon og handlingsevne, noe som krever mestringsopplevelser og trygge selvbilder. Trygge selvbilder er igjen avgjørende for å bygge kunnskap, kulturell og sosial kompetanse som fremtidig arbeidsliv vil kreve. Utdanning er avgjørende for arbeidsdeltakelse, helse og dermed kommunens sosiale og økonomiske bærekraft. Alle barn og unge som vokser opp i Sarpsborg skal ha mulighet til å realisere sitt personlige, sosiale og faglige potensial. Dette er grunnleggende for god folkehelse

SARPSBORG – ET ATTRAKTIVT STED Å BO, JOBBE OG OPPLEVE

Sarpsborg trenger befolkningsvekst for å oppnå økonomisk og sosial bærekraft. Det er nødvendig med større balanse mellom unge og eldre, mellom innbyggere med tjenestebehov og innbyggere i arbeidsfør alder. Dette forutsetter at Sarpsborg lykkes med å utnytte sitt handlingsrom og være en attraktiv by for næringsliv og befolkning.

DENNE PLANEN HAR FØLGENDE AMBISJONER FOR SARPSBORG FRAM MOT 2030:

- **Sarpsborg skal ha** minst 65.000 innbyggere i 2030. Dette forutsetter en økning på over 9.000 personer fra 2017 til 2030. Befolkningsveksten må da være på 1,2 prosent årlig. Hovedtyngden av veksten skal skje i bysentrum og bydelssentre som defineres i arealplanen.
- **Sarpsborg skal ha** minst 33.000 arbeidsplasser i 2030. Dette forutsetter en økning på rundt 6.000 fra 2017 til 2030. Veksten i antall arbeidsplasser må da være på 1,5 prosent årlig.
- **Inntekts- og formuesskatt** til kommune og stat fra personlige skatteyttere i Sarpsborg skal i 2030 være på nivå med landsgjennom-

snittet. I 2016 hadde Sarpsborg en skatteinngang på 79,9 prosent av landssnittet hensyntatt innbyggertallet.

Skal vi nå ambisjonene våre, må Sarpsborg være et attraktivt sted som tiltrekker seg innbyggere med høy kompetanse, og næringsliv med kompetansesarbeidsplasser og god lønnsomhet.

For å nå målet om økt skatteinngang må det gjennomsnittlige inntektsnivået for innbyggere i Sarpsborg øke, for eksempel ved at en større andel av befolkningen blir yrkesaktive, får høyere lønn eller driver næring med større lønnsomhet. Det handler ikke om å øke skattesatsene, som fastsettes av staten.

For å være et attraktivt sted å bo, jobbe og oppleve er det mange egenskaper som må være på plass. Kvalitetene som gir attraktivitet finner vi i arealene og bygningene, hvilke spesielle goder Sarpsborg kan by på samt hvilken kultur og identitet som preger Sarpsborgsamfunnet. Hvordan vi snakker om Sarpsborg har også betydning. De grunnleggende kvalitetene må sikres og unike kvaliteter, «x-faktorene» må løftes. Vi må ta i bruk virkemidler som gir det «lille ekstra»,

som kan gjøre Sarpsborg mer attraktiv i fremtiden.⁴ Disse kvalitetene kan være:

-AREAL OG BYGNINGER som består av fysiske tomter og bygninger som kan selges og/eller utvikles til boligformål, nærings- og handelsformål, kulturformål eller offentlige formål. Det kan også handle om byrom og offentlige plasser som kan benyttes til ulike formål og aktiviteter, som rommer møteplasser, konserter og spontane overraskelser. Næringslivet etterspør en mer effektiv infrastruktur.

-GODER SOM TJENESTER, tilbud og opplevelser som et sted har å tilby, både private og offentlige, kommersielle og ikke-kommersielle. Eksempler kan være attraktive arbeidsplasser, skoletilbud, barnehager, busstilbud, helsetjenester, butikker, restauranter, kino, spesielle naturopplevelser, kulturtilbud og idrett, kor, korps, frivillige aktiviteter osv.

-STEDLIG IDENTITET og kultur som beskriver de mellommenneskelige forholdene på stedet. Det handler om grad av tillit mellom aktører, grad av fellesskapsfølelse, grad av samarbeidsånd, grad av åpenhet, optimisme og evne

til å se muligheter. Et samfunn preget av levende kultur og stor frivillig sektor har gjerne stor grad av tillitsstrukturer. På samfunnsnivå omtales «lykkelige samfunn» som tillitsfulle, stabile, inkluderende, demokratiske og med desentralisert myndighet.⁵ Etter tusenårsjubileet i 2016 ga innbyggerne i Sarpsborg uttrykk for en sterkere stolthet over å være «Sarping» enn tidligere. Det er også en side ved den stedlige kulturen.

-STEDETS OMDØMME handler om folks oppfatninger om stedet. Attraktiviteten påvirkes av hvordan vi alle beskriver, snakker om, og markedsfører Sarpsborg og Nedre Glomma som et attraktivt sted å bo, jobbe og besøke. Både i regionen og blant innbyggerne i Sarpsborg fikk Sarpsborgs omdømme et løft i 2016, noe som er verd å bygge videre på.

Sarpsborg har mange av disse kvalitetene. Noen kan bli bedre og noen kan utnyttes bedre. Når vi i tillegg løfter noe spesielt, vil vi fremme planens målsettinger som handler om «det gode hjemstedet», «jobbene for fremtiden» og «opplevelser og minner for livet»

⁴ Arbeidet med samfunnsplanen bygger på attraktivitetsmodellen utviklet av Telemarksforskning. Modellen brukes til å forstå, finne og utnytte Sarpsborgs potensial til å vokse.

⁵ Loga, Jill (2010). Betydning av kultur og frivillighet for helse, trivsel og lykke

DET GODE HJEMSTEDET

Sarpsborg skal være en miljøvennlig by. Dette forutsetter et bedre kollektivtilbud og infrastruktur som binder områdene i Sarpsborg sammen. Kommunens rolle vil være å fremme innbyggernes sterke etterspørsel etter et godt kollektivtilbud. Det må være hyppige avganger, enkelt å bruke, punktlig og rimelig. Å legge bedre til rette for sykling er også avgjørende for at Sarpsborg skal bli mer miljøvennlig.

Et godt hjemsted har gode skoler, gode helse- og velferdstilbud og tilbud som reduserer sosiale ulikheter. Det er viktig å utvikle en stedlig kultur med mer inkludering, åpenhet, engasjement, et sted der vi åpner oss mer for naboen. Livsfaser er i endring. Barn og unge former sitt livsløp i samspill med historiske vilkår, lokale situasjoner og egen handlingsevne. Det gode hjemstedet gir den tryggheten som må til.

Morgendagens pensjonister har andre referanser og preferanser enn gårsdagens pensjonister. Noen vil kanskje planlegge framtidig boform, gjerne sammen med venner og bekjente. Vi skal kunne velge når vi vil delta eller trekke oss tilbake. Et eldrevennlig hjemsted åpner for nye alternative boformer uten fysiske hindringer for aktivitet og sosialt liv. Prinsippet om universell utforming er relevant for beboere i alle situasjoner og livsfaser.

Livskvalitet handler om forventninger, engasjement og interesse, mestringstro og generøsitet. Vårt forhold til andre mennesker er en av de viktigste faktorene for lykke og kan bidra til opplevelse av trygghet og tilhørighet. Fysisk aktivitet er viktig både for helsa og livskvaliteten.⁶

Det gode hjemstedet må ha gode boliger og bomiljøkvalitet. Sarpsborg legger opp til å bygge mye tettere i framtiden. Dette er det viktigste virkemidlet for å nå klimamål. Det stiller store krav til å tenke og handle kreativt for å sikre gode bomiljøkvaliteter. De beste og mest attraktive kvalitetene finner vi ved å lytte til og spille sammen med ekspertene på etterspørsel, arkitektur og hverdagsliv. For å utvikle gode boområder kreves kunnskap om bruk og opplevelse blant brukergrupper, som eldre, barn i ulike aldersgrupper, ungdom eller familier. Kunnskapen må gjøres om til praktiske løsninger i arkitekturen. Noen kvaliteter ved arkitekturen inviterer mer til aktivitet, sosial kontakt og tilhørighet enn andre. Betydningen av både private, halvprivate og offentlige rom i en tett by, bør ikke undervurderes. Det handler om å tilfredsstille våre behov for å delta sosialt,

vite hvem naboen er, og kunne være privat. Viktige bomiljøkvaliteter er for mange lysforhold, arkitektonisk kvalitet, plass til hverdagslige gjøremål, gode uterom og grønne lunger for lek, utfoldelse og uformelle møter.

Sarpsborg trenger at det bygges flere boliger. Bygging av nye leiligheter vil bidra til at noen innbyggere flytter fra andre typer boliger, som da blir ledig på markedet. Det er likevel ønskelig at det bygges et variert utvalg av boliger, slik at flest mulig kan finne en bolig som ivaretar deres behov.

Tilgang til større rekreasjonsområder i alle deler av byen og stedet er viktig. Naturens betydning for folkehelsa er godt dokumentert og den må være tilgjengelig. Derfor blir det viktig å sikre korridorene ut i marka.

⁶ Joar Vittersø, UiT, <https://forskning.no/samfunn-psykologi/2014/11/lykken-er-ikke-bare-vaere-fornoyd>

SLIK VIL VI HA DET...

■ Et mangfold av boligtilbud i gode bomiljø

- legger til rette for flere boliger gjennom fortetting, transformasjon og utvikling av nye boligområder i bysentrum og bydelsentre
- sørger for gode bomiljøer med grøntområder og andre møteplasser
- stimulerer til bygging av alternative boliger tilpasset ulike livsfaser
- bygger miljøvennlig, med blågrønne kvaliteter
- tilstreber minst mulig støy og best mulig luft

■ Raskt og trygt til og fra hjemmet, jobben, skolen og aktiviteter

- stimulerer til at innbyggerne sykler, går eller reiser kollektivt til og fra jobb
- sørger for et effektivt, hyppig, smidig og rimelig kollektivtilbud
- bygger sammenhengende sykkelveger slik at det blir enklere og tryggere å sykle til og fra skole, jobb og fritidsaktiviteter
- utvikler lokalsentra som samler offentlige funksjoner, handel og aktivitetstilbud

■ Meningsfull hverdag i alle livsfaser

- gir barn og unge som vokser opp i Sarpsborg mulighet til å realisere sitt personlige, sosiale og faglige potensial
- lar innbyggerne ta i bruk skoler og andre bygg til aktiviteter og kunnskapsdeling
- gir gode betingelser for å utøve idrett, kultur og friluftsliv
- legger til rette for at innbyggerne kan være mest mulig selvhjulpne i alle livsfaser
- deltakelse for alle sikres gjennom universell utforming

■ Kultur basert på åpenhet, tillit, inkludering og deltakelse

- bygger samarbeidskultur på tvers, mellom det offentlige og innbyggere, lokalt næringsliv og frivillige
- stimulerer til tiltak som skal skape aktivitet, engasjement og deltakelse i nærmiljøene
- tør å tenke nytt, prøve ut ideer og handle på nye måter

SLIK GJØR VI DET...

JOBBERNE FOR FRAMTIDEN

Sarpsborg inngår i et felles bo- og arbeidsmarked i Nedre Glomma, og næringslivet ser ingen kommunegrenser. Kampen om å tiltrekke seg oppmerksomhet, kapital og kompetanse står derfor mellom ulike regioner. Dette bør få innvirkning på hvordan man jobber og samhandler i Nedre Glomma-regionen og Østfold for å skape flere arbeidsplasser og legge til rette for vekst og utvikling i næringslivet.

Norge forbereder seg på en framtid der landet skal være mindre avhengig av oljerikdommen. Innovasjon Norge har gjennom «Drømmeprosjektet» i 2016 pekt ut seks satsningsområder for fremtidig næringsutvikling i Norge. Disse er Bioøkonomi, Ren energi, Havrommet, Helse, Kreative næringer og reiseliv, og Smarte byer. På flere av disse områdene hevder Nedre Glommaregionen seg nasjonalt og internasjonalt i dag, eller er i ferd med å bygge opp satsninger på områdene. Nedre Glommaregionen har i liten grad hatt et oljedrevet næringsliv, og regionen

står derfor godt rustet til å takle det grønne skiftet og utvikle et næringsliv med bedre økonomisk, sosial og miljømessig bærekraft.

Industri- og prosesskompetanse, kombinert med høy innovasjonstakt har bidratt til at vi i dag har et næringsliv med høy konkurransekraft nasjonalt og internasjonalt. Med byens og regionens strategiske geografiske plassering, nærhet til viktig infrastruktur, etableringen av Europas mest moderne sykehus på Kalnes, en bio- og sirkulærøkonomi i sterk vekst, og offensiv kommuner i Nedre Glomma som satser på programmer knyttet til smarte byer og digitalisering, ligger forholdene godt til rette for videre utvikling av regionen.

Ungdom i Sarpsborg ønsker seg flere spennende jobber, «en by som gir deg mulighet til å finne drømmejobben» og «en by som gir entreprenører en sjanse».

Det er det private næringsliv som vil levere løsningene framtidens Norge trenger for å møte disse utfordringene, men det offentlige vil kunne spille en avgjørende rolle som pådriver i omstillingen. For å sikre trykk i dette arbeidet har Sarpsborg kommune sammen med offentlige og private aktører dannet partnerskapet Næringsriket Østfold. Partnerskapet skal legge til rette for vekst i eksisterende bedrifter, stimulere til opprettelse av nye bedrifter og arbeide for å tiltrekke bedrifter utenfor Østfold. I tillegg har kommunene i Nedre Glomma-regionen inngått en forpliktende samarbeidssavtale for å styrke næringsutviklingsarbeidet i regionen. For å stimulere til økt grad av forskning og innovasjon i næringslivet, har Sarpsborg kommune etablert programmet Smart City Sarpsborg. Programmets målsetting er å utvikle et miljømessig mer bærekraftig lokalsamfunn gjennom økt energieffektivisering og digitalisering.

En grunnleggende forutsetning for vekst, er at næringslivet har tilstrekkelig arealer med rom for framtidig ekspansjon og tilfredsstillende infrastruktur. I Sarpsborg og Nedre Glomma-regionen er det knapphet på tilfredsstillende næringsarealer. Dette gjør det utfordrende å ivareta det lokale næringslivets behov for utvikling. Videre er det behov for en viss arealreserve for å kunne relokalisere og transformere områder for hensiktsmessig samlokalisering av bedrifter.

Målsettingene og strategiene i samfunnsplanen er i tråd med og utfyllende i forhold til fylkeskommunens og Næringsrikets strategiske planer.

UNGDOM I SARPSBORG ØNSKER
SEG FLERE SPENNENDE JOBBER,
«EN BY SOM GIR DEG MULIGHET
TIL Å FINNE DRØMMEJOBBen»
OG «EN BY SOM GIR
ENTREPRENØRER
EN SJANSE».

■ Sarpsborg og Nedre Glommaregionen er et attraktivt område å etablere ny virksomhet, og eksisterende virksomheter har gode muligheter for vekst og lønnsomhet.

- tilbyr egnede og attraktive arealer som er tilpasset nåværende og framtidige behov for ulike typer bedrifter som ønsker å etablere seg eller relokalisere seg i regionen
- jobber aktivt med å transformere områder med mål om at bedrifter skal lokaliseres hensiktsmessig ut fra bedriftens og samfunnets behov
- utnytter regionens sentrale beliggenhet og utvikler effektive transport-systemer til lands og til sjøs.
- prioriterer næringslivets behov i kommunal saksbehandling som byggesaker og reguleringsaker

■ Sarpsborg og Nedre Glommaregionen har et bærekraftig og framtidrettet næringsliv.

- stimulerer til økt forsknings- og innovasjonssarbeid i næringslivet gjennom partnerskap.
- gjennomfører kommunale innkjøp på en måte som stimulerer til innovasjon og bærekraft.
- bistår og kobler lokalt næringsliv med virkemiddelapparatet internasjonalt, nasjonalt og regionalt.
- støtter opp under næringsklynger og nettverk lokalt og regionalt.
- utvikler arenaer, møteplasser og nettverk for gründere og unge entreprenører.

■ Nedre Glommaregionen oppfattes som en helhetlig og attraktiv næringsregion.

- markedsfører Sarpsborg som en del av Nedre Glommaregionen.
- utvikler en avtale og rammeverk for kommunal samhandling på nærings samarbeid i Nedre Glomma-regionen.

■ Næringslivet har tilgang til relevant kompetanse for morgendagens utfordringer.

- motiverer ungdom til å fullføre videregående skole og ta høyere utdanning.
- styrke samhandlingen mellom kommunen, lokalt næringsliv, Høgskolen i Østfold og Norges miljø- og biovitenskapelige universitet på Ås.
- intensiverer samarbeidet mellom det offentlige og næringslivet for å etablere flere lærlingplasser.
- utvikler et transportsystem som gjør det lett å komme til og fra arbeidsplasser i Nedre Glomma

OPPLEVELSER FOR LIVET

Bosetting i Sarpsborg kan spores tilbake 9000 år. Sarpsborg er blant stedene i Norge med flest registrerte fornminner, blant annet med helleristninger fra bronsealderen. Byen har St. Nikolas kirkeruin fra middelalderen ved Borgarsyssel Museum. Sarpsfossen er en sentral faktor for byens grunnlegging i 1016, og kanskje vår sterkeste identitetsbærer. Den har gitt oss varig livsgrunnlag og et industrieventyr av internasjonal størrelse.

Vi har ferskvann, saltvann, rolig vann, rennende og buldrende vann, badevann, frossent vann, hvorav mye benyttes i idrett, aktivitet og lek. De flotte park- og friluftsområdene som Kulåsparken, Landeparken, Glengshølen, Borregaard og Hafslund hovedgårder, er identitetsbærere for byen og viktige områder for rekreasjon og opplevelser. Disse kvalitetene, som er unike, skal synliggjøres og knyttes bedre sammen

gjennom byutvikling og profilering. Innsikt og forankring i vår historie og kultur er også viktig for utvikling av barn og unges identitet og tilhørighet.⁷ Skolene og de andre oppvekstområdene har en viktig rolle i å formidle historien. Det har også lokale aktører som museene, fortidsminneforeningen, historielag og andre som besitter og deler mye kunnskap.

Sarpsborg skal være en innbydende by, med et bysentrum som vekstkraft. Et levende bysentrum gjør Sarpsborg tiltrekkende, et sted man ønsker å besøke, oppleve, ta i bruk. For å skape byliv må flere bo i sentrum og det må være arbeidsplasser der, private og offentlige. Det må være gateliv med handel og forretninger. Et bredt spekter av kulturaktiviteter må foregå her. Det må skapes en atmosfære som gjør at man får lyst til å bli litt lenger. Byen må kunne romme spontane aktiviteter og tilfældige

møter som inspirerer. Innbyggerne har levert mange konkrete forslag til tiltak for å gjøre byen levende. De fleste innspillene handler om aktiviteter, for barn og ungdom og voksne. Flere innspill handler om at innbyggerne selv må bruke byen, oppsøke tilbud og delta på arrangementer. Mange sarpinger møter opp når noe skjer, på festivaler og konserter. Kulturlivet og foreningslivet i Sarpsborg er enormt stort. Ikke alle kjenner til hvor mange tilbud som fins. Mange av dem er gratis. Derfor er det behov for en mer helhetlig formidling av alt som foregår.

Dagens samfunn er på vei bort fra «service-samfunnet» til et «fellesskapssamfunn» der innbyggeren ikke er kunder, men aktører som skal bidra til fellesskapet. I alle nærmiljø er det noe som må gjøres. I hver person er det en evne og styrke til å bidra.⁸ For de fleste er det å bidra en nøkkel til livskvalitet, at det spiller noen rolle

hva man gjør eller ikke gjør, en følelse av å høre til noen, høre hjemme et sted, en følelse av å være noe, noe verdt.⁹ Foreningslivet i Sarpsborg vitner om at mange har store ressurser til å bidra. Kommunen kan bidra til å kartlegge interessene og ønskene om å bidra. I framtiden vil kommunen bli mer avhengig av dette for å være sosialt og økonomisk bærekraftig. Det fordrer et fokus på evner og ferdigheter i stedet for problemer og behov, og gjensidig tillit mellom kommune og samfunn.

⁷ Opplæringsplan. Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen.

⁸ Cormac Russel om lokalsamfunnsutvikling www.slideshare.net/nurture1/thornton-heath-abcd-pilot-presentation?qid=2aa94f8c-ce6d-491c-a380-40837f1b43a3&v=&b=&from_search=20

⁹ Arne Holte <https://www.psykologforeningen.no/publikum/velkommen-til-psykologhjelp/de-syv-psykiske-helserettighetene>

SLIK VIL VI HA DET...

■ Innbyggerne i Sarpsborg skaper og deltar i aktiviteter

- gir frivillige og ildsjeler mulighet til å bidra på sine premisser
- kobler ressurser i lokalsamfunnet sammen
- oppmuntrer til samarbeid mellom aktører om arrangementer og tilbud
- deler informasjon om aktiviteter
- gir gode tilbud om aktiviteter og møteplasser for barn, ungdom, familier, enslige og eldre

■ Sentrum er samlingspunkt og drivkraft for opplevelser

- gjør det enkelt å besøke Sarpsborg sentrum, enten man bruker bil, reiser kollektivt, sykler eller går
- gjør det hyggelig å ferdes i sentrum til fots
- lokaliserer offentlige og private arbeidsplasser til bysentrum
- støtter opp om et sentrum med urbane kvaliteter
- legger opp til enda mer kunst i byen
- knytter kulturverdier, blå-grønne kvaliteter og en urban atmosfære sammen til en helhetsopplevelse

■ Sarpsborg har gode muligheter for naturopplevelser, rekreasjon og mosjon

- sørger for god tilgang til Sarpsborg-marka og andre rekreasjonsområder
- tilrettelegger for at alle skal kunne ha glede av kystområdene
- legger til rette for å oppleve den mektige Sarpsfossen

■ Byen har et rikt kulturtilbud

- utvikler Sarpsborg scene som et velfungerende kulturhus med vekt på at lokale aktører skal ha en god arena
- utvikler et moderne bibliotek i Sarpsborg sentrum som en av byens viktigste møteplasser
- stimulerer til at Sarpsborg skal være en festivalby med Kulåsparken som hovedarena
- formidler lokalhistorie for barn på oppvekstarenaene
- tar vare på og bruker viktige kulturminner og kulturmiljøer
- utvikler Olavsdagene med fokus på historieformidling, stedsutvikling, kulturbasert næring, regionalt samarbeid og kulturell kompetanse.

SLIK GJØR VI DET...

BÆREKRAFT HANDLER OM Å HA NOE Å LEVE AV OG NOE Å LEVE FOR. DET HANDLER OM Å TA BYEN, NATUREN OG HISTORIEN I BRUK. OG DET HANDLER OM Å SKAPE EN KULTUR AV ÅPENHET, TILLIT OG TRYGGHET.

